

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1969-1970

17 MAART 1970

WETSVOORSTEL

houdende de draagwijdte te geven aan het begrip
« afwezigheid » in de wet van 21 maart 1969
betreffende de adoptie.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De afhandeling van sommige gevallen van adoptie wordt ingevolge de thans bestaande wetgeving aanzienlijk vertraagd, terwijl wettiging door adoptie praktisch uitgesloten is.

Inderdaad, artikel 347 van het Burgerlijk Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 21 maart 1969 op de adoptie, bepaalt dat een echtgenoot die niet van tafel en bed gescheiden is, niet kan adopteren of geadopteerd worden dan met toestemming van zijn mede-echtgenoot, tenzij deze in de onmogelijkheid verkeert zijn toestemming te doen kennen of afwezig verklaard is.

Artikel 348, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt : « Wanneer de afstamming van een minderjarig kind of van een onbekwaamverklaarde ten overstaan van zijn vader en van zijn moeder vaststaat, moeten beiden in de adoptie toestemmen. Indien echter een van hen overleden is, afwezig verklaard is of zich in de onmogelijkheid bevindt zijn wil te kennen te geven, volstaat de toestemming van de andere ».

Uit de gebruikte terminologie leiden de rechtbanken af dat de afwezigheid verklaard moet worden overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 112 en volgende van het Burgerlijk Wetboek; met andere woorden, onder de term « afwezigheid » moet de wettelijke of juridische afwezigheid verstaan worden.

Artikel 115 van het Burgerlijk Wetboek dat de desbetreffende rechtspleging regelt, eist dat de bedoelde persoon opgehouden heeft te verschijnen, daar waar hij zijn woonplaats of zijn verblijfplaats had, en dat men sinds vier jaar van hem geen tijding meer ontvangen heeft.

Bovendien bepaalt artikel 119 van het Burgerlijk Wetboek : « Het vonnis van verklaring van afwezigheid wordt niet eerder gewezen dan één jaar na het vonnis waarbij het getuigenverhoor is bevolen ».

Uit wat vooraangaat blijkt dat de adoptie-procedure in het gunstigste geval met minstens één jaar en in het ongunstigste geval met meer dan vijf jaar wordt verlengd. In sommige

Chambre des Représentants

SESSION 1969-1970

17 MARS 1970

PROPOSITION DE LOI

tendant à préciser la notion d'« absence »
dans la loi du 21 mars 1969 sur l'adoption.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

En raison de la législation actuelle, l'examen de certains cas d'adoption subit des retards considérables, et la légitimation par adoption se trouve pratiquement exclue.

En effet, l'article 347 du Code civil, tel qu'il a été modifié par la loi du 21 mars 1969 sur l'adoption, prévoit que nul époux non séparé ne peut adopter ou être adopté qu'avec le consentement de son conjoint, à moins que celui-ci soit dans l'impossibilité de manifester son consentement ou soit déclaré absent.

L'article 348, alinéa 1er, du Code civil est libellé comme suit : « Lorsque la filiation d'un enfant mineur ou d'un interdit est établie à l'égard de son père et de sa mère, ceux-ci doivent consentir l'un et l'autre à l'adoption. Toutefois, si l'un d'eux est décédé, déclaré absent ou dans l'impossibilité de manifester sa volonté, le consentement de l'autre suffit ».

Les tribunaux déduisent des termes employés que l'absence doit être interprétée conformément aux dispositions des articles 112 et suivants du Code civil, c'est-à-dire que, par « absence », il y a lieu d'entendre l'absence légale ou juridique.

L'article 115 du Code civil qui règle la procédure applicable en l'occurrence, veut que la personne visée ait cessé de paraître au lieu de son domicile ou de sa résidence et que depuis quatre ans on n'en ait point eu de nouvelles.

D'autre part, l'article 119 du Code civil stipule : « Le jugement de déclaration d'absence ne sera rendu qu'un an après le jugement qui aura ordonné l'enquête ».

Il résulte de ce qui précède que la procédure d'adoption, dans l'hypothèse la plus favorable, est retardée d'un an au moins et, dans l'hypothèse la plus défavorable, de plus de

gevallen is de wettiging door adoptie onmogelijk, daar ze moet worden ingeleid binnen vijf jaar na de inwerking-treding van de wet van 21 maart 1969 (artikel 4, para-graaf 3, van de overgangsbepalingen).

Immers bij samenvoeging van de in de artikelen 115 en 119 bepaalde termijnen, wordt de termijn van vijf jaar overschreden.

Daarbij komt nog dat de rechtspleging tot afwezigheids-verklaring voor de adopterende personen een aanzienlijke bijkomende uitgave met zich brengt.

Het kan onmogelijk de bedoeling van de wetgever ge-weest zijn de adoptie ingewikkelder te maken door de adopterenden deze meestal lange en kostelijke procedure op te leggen.

Uit de voorbereidende werken blijkt overigens dat de Kamer geenszins de bedoeling heeft gehad op het stuk van de afwezigheid de vroegere bepalingen terzake te wijzigen.

Wat betreft de toestemming vereist voor de adoptie van een minderjarige, bepaalde het vroegere artikel 346 van het Burgerlijk Wetboek, dat de toestemming van de vader of van de moeder niet vereist is wanneer deze afwezig is of in de onmogelijkheid verkeert zijn wil te kennen te geven.

Hier werd dus niet vereist dat de afwezigheid zou ver- klaard zijn en moest onder het begrip afwezigheid dan ook de feitelijke afwezigheid, b.v. de verdwijning, begrepen worden.

Men leest overigens in het verslag, namens de Commissie voor de Justitie van de Kamer uitgebracht (Stuk n° 436/2, 1961-1962, p. 21), dat : « wat het begrip afwezigheid betreft moet worden verstaan de feitelijke afwezigheid, en niet alleen de juridische afwezigheid, in de zin van artikel 112 en volgende van het Burgerlijk Wetboek ».

De Senaat heeft evenwel de term « afwezig » vervangen door de termen « afwezig verklaard »; over de reden van die wijziging wordt evenwel in het verslag met geen woord gerept.

Opdat de wet van 21 maart 1969 in ruimere mate de doelstellingen zou kunnen bereiken die de wetgever op het oog had — met name de vereenvoudiging en bespoedi- ging van de procedure van de adoptie — het wenselijk dat de adopterenden niet langer verplicht worden zich voor- afgaandelijk tot de rechtbank te wenden om een verklaring van afwezigheid te doen uitspreken.

Daartoe kan het volstaan in de artikelen 347 en 348, paragraaf 1, de woorden « afwezig verklaard » telkens te vervangen door het woord « afwezig ».

cinq ans. Dans certains cas la légitimation par adoption est rendue impossible, étant donné que la procédure doit être introduite dans les cinq ans de l'entrée en vigueur de la loi du 21 mars 1969 (article 4, § 3. des dispositions transi- toires).

En effet, les délais cumulés prévus aux articles 115 et 119 dépassent cinq ans.

D'autre part, la procédure en déclaration d'absence en- traîne pour les adoptants un supplément de dépenses consi- dérable.

Il est exclu que le législateur ait eu l'intention de rendre l'adoption plus compliquée en imposant aux adoptants cette procédure, généralement longue et coûteuse.

Il résulte d'ailleurs des travaux préparatoires que la Chambre n'a nullement eu l'intention de modifier les dis- positions antérieures en matière d'absence.

En ce qui concerne le consentement requis en vue de l'adoption d'un mineur, l'ancien article 346 du Code civil stipulait que le consentement du père ou de la mère n'est pas requis lorsque l'un des deux est absent ou dans l'impos- sibilité de manifester sa volonté.

Il n'était pas exigé en l'occurrence que l'absence ait été déclarée et il y avait lieu, dès lors, d'englober, dans la notion « absence », l'absence de fait, par exemple la disparition.

Nous lisons d'ailleurs dans le rapport fait au nom de la Commission de la Justice de la Chambre (Doc. n° 436/2, 1961-1962, p. 21) qu' : « en ce qui concerne la notion d'ab- sence, il faut entendre l'absence de fait, et non seulement l'absence juridique au sens des articles 112 et suivants du Code civil ».

Le Sénat a cependant remplacé le mot : « absent » par les mots : « déclare absent »; le rapport est muet sur la rai- son de cette modification.

Afin que la loi du 21 mars 1969 puisse mieux atteindre les objectifs envisagés par le législateur, c'est-à-dire la simpli- fication et l'accélération de la procédure d'adoption, il est souhaitable que les adoptants ne soient plus obligés de s'adresser au préalable au tribunal pour faire prononcer une déclaration d'absence.

A cet effet, il suffira de remplacer chaque fois à l'article 347 et au § 1er de l'article 348 les mots : « déclaré absent » par le mot : « absent ».

Marguerite DE RIEMAECKER-LEGOT.

WETSVOORSTEL

Enig artikel.

In artikel 347 en in artikel 348, paragraaf 1, van het Burgerlijk Wetboek zoals gewijzigd bij de wet van 21 maart 1969 tot wijziging van artikel 45 van het Burgerlijk Wet- boek, van de titels VIII en X van boek I van hetzelfde Wetboek, alsmede van de op 14 december 1932 gecoördi- neerde wetten op de verwerving, het verlies en herkrijging van de nationaliteit, worden de woorden « afwezig ver- klaard » telkens vervangen door het woord « afwezig ».

5 maart 1970.

PROPOSITION DE LOI

Article unique.

A l'article 347 et au § 1er de l'article 348 du Code civil, tels qu'ils ont été modifiés par la loi du 21 mars 1969 modi- fiant l'article 45 du Code civil, les titres VIII et X du livre Ier du même Code, ainsi que les lois sur l'acquisition, la perte et le recouvrement de la nationalité, coordonnées le 14 décembre 1932, les mots : « déclaré absent » sont chaque fois, remplacés par le mot : « absent ».

5 mars 1970.

Marguerite DE RIEMAECKER-LEGOT.